

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку і аудиту

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ

до практичних занять

з дисципліни

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»

Харків – 2019

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри обліку і аудиту 28 серпня 2018 р., протокол № 1.

Методичні вказівки та завдання до практичних занять з дисципліни «Бухгалтерський облік» призначено для студентів спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» і 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» усіх форм навчання.

Укладач

доц. Т. О. Петухова

Рецензент

проф. О. Г. Кірдіна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ
до практичних занять
з дисципліни

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»

Відповідальний за випуск Петухова Т. О.

Редактор Буранова Н. В.

Підписано до друку 08.11.18 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 2,25. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тема 1. Бухгалтерський облік, його суть і значення.....	5
Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку.....	12
Тема 3. Бухгалтерський баланс.....	20
Тема 4. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис... ..	23
Тема 5. Первинне спостереження, документація та інвентаризація.....	32
Тема 6. Облік господарських операцій.....	40
Тема 7. Основи бухгалтерської (фінансової) звітності.....	52
Комплексне практичне завдання.....	58
Методичні рекомендації до виконання комплексного практичного завдання.....	63
Список літератури.....	73
Додаток А Баланс (Звіт про фінансовий стан).....	75
Додаток Б Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).....	77

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» є формування системи теоретичних знань з бухгалтерського обліку, набуття практичних навичок ведення бухгалтерського обліку на підприємстві – документального оформлення господарських операцій, ведення облікових реєстрів, складання фінансової звітності підприємств, набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні, вивчення предмета і методу бухгалтерського обліку, ознайомлення з науковими засадами формування бухгалтерського балансу, рахунків бухгалтерського обліку, подвійного запису, ознайомлення з основами бухгалтерської звітності, організацій та надання інших видів послуг.

Завданнями вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік» є вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- предмет і елементи методу бухгалтерського обліку;
- загальні принципи організації облікового процесу;
- вимоги до форм і змісту первинного, аналітичного та синтетичного обліку;

вміти:

- записувати кореспонденцію рахунків;
- заповнювати первинні документи та реєстри бухгалтерського обліку;
- за даними реєстрів бухгалтерського обліку складати фінансову звітність;
- вміти обирати оптимальні методи, способи та прийоми здійснення бухгалтерського обліку і організувати його виконання;
- вміти критично аналізувати та вдосконалювати систему внутрішнього контролю суб'єктів господарювання, розробляти її

оптимальну структуру, ефективно розподіляти обов'язки, визначати методи роботи;

- розробляти і приймати обґрунтовані управлінські рішення;

- формувати та обґрунтовувати власну думку про стан фінансової звітності.

Тема 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, ЙОГО СУТЬ І ЗНАЧЕННЯ

Мета практичного заняття – закріплення теоретичних знань щодо сутності господарського обліку та практичних навичок їх застосування.

Основними завданнями є теоретична та практична підготовка студентів з питань: господарський облік; суб'єкти господарської діяльності; вимірники, що застосовуються у бухгалтерському обліку; вимоги щодо якості бухгалтерського обліку; користувачі бухгалтерської інформації.

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 1.1

Дати відповідь на питання.

1 Дайте узагальнювальну характеристику системи господарського обліку.

2 Що є метою та змістом господарського обліку?

3 Назвіть види господарського обліку.

4 Дайте визначення бухгалтерського обліку та його мети.

5 У чому полягає зв'язок бухгалтерського обліку з іншими дисциплінами?

6 Як можна класифікувати користувачів облікової інформації?

7 Які функції виконує бухгалтерський облік у системі управління підприємством?

8 Аргументуйте взаємозалежність функцій бухгалтерського обліку.

9 Охарактеризуйте основні принципи ведення бухгалтерського обліку.

10 Назвіть облікові вимірники та охарактеризуйте специфіку їх застосування.

11 Що є предметом бухгалтерського обліку?

12 Наведіть класифікацію об'єктів бухгалтерського обліку.

13 Назвіть види господарських процесів, що формують кругообіг засобів (капіталу), та аргументуйте їх взаємозв'язок.

Завдання 1.2

Необхідно згрупувати зовнішніх користувачів бухгалтерської інформації у таблиці 1.1.

Вихідні дані: банки та фінансові установи, біржі, кредитори, статистичні органи, акціонери, податкові державні органи, фінансові державні органи, інвестори, працівники.

Таблиця 1.1– Групування зовнішніх користувачів бухгалтерської інформації

Ознака класифікації	Зовнішні користувачі
користувачі з прямою фінансовою зацікавленістю	
користувачі без фінансової зацікавленості	
користувачі з непрямую фінансовою зацікавленістю	

Завдання 1.3

У таблиці 1.2 для груп користувачів облікової інформації необхідно навести основні цілі щодо одержання та використання цієї інформації.

Таблиця 1.2 – Групування користувачів облікової інформації за видами інформації та метою її використання

Користувачі облікової інформації	Необхідна інформація та мета її використання
1	2
1 Власники підприємств та вищий управлінський персонал	
2 Управлінці різних напрямків діяльності (фінансові, виробничі, збут, маркетинг)	

Продовження таблиці 1.2

1	2
3 Керівники підрозділів (центрів відповідальності) підприємства	
4 Працівники і службовці підприємства	
5 Державні податкові органи	
6 Інвестори	
7 Банківські та інші кредитні установи	
8 Постачальники та інші кредитори	
9 Замовники, покупці, клієнти	
10 Органи державного регулювання і контролю	
11 Органи Фонду державного майна	
12 Органи державної статистики	
13 Профспілки	
14 Широка громадськість	

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1.4

Необхідно пояснити принцип грошового вимірювача та визначити загальну суму засобів підприємства у таблиці 1.3.

Вихідні дані:

На 01.01.201х р. підприємство «Мрія» має такі активи:

готівка в касі – 1000,0 грн;

метал на складі – 150 кг;

кошти на поточному рахунку – 200000,0 грн;

вартість 1 кг металу – 58,00 грн.

Таблиця 1.3 – Зміст принципу грошового вимірювача

Суть грошового вимірювача	
Загальна сума засобів підприємства	

Завдання 1.5

Тестові завдання

Обрати правильну відповідь (відповіді).

Q1 Господарський облік – це:

V1 система відображення господарських процесів;

V2 система контролю за господарськими процесами;

V3 система кількісного відображення та якісної характеристики господарської діяльності з метою контролю за ходом виконання бізнес-плану та управління підприємством;

V4 система кількісного відображення у взаємозв'язку з якісною характеристикою масових суспільних явищ з метою контролю за ходом виконання бізнес-плану та управління підприємством.

Q2 Обліковий вимірювач – це одиниця, за допомогою якої вимірюють:

V1 господарські засоби за видами та розміщенням і джерелами формування та цільовим призначенням, а також господарські операції;

V2 господарські засоби;

V3 засоби у класифікації за джерелами формування та цільовим призначенням;

V4 господарські операції.

Q3 У господарському обліку застосовуються такі вимірювачі:

V1 натуральні, грошові, трудові;

V2 грошові, трудові, вартісні, статистичні;

V3 трудові, натуральні, умовно-натуральні;

V4 натуральні, умовно-натуральні, трудові, грошові, комплексні.

Q4 Господарський облік поєднує в собі такі види обліку:

V1 статистичний та бухгалтерський;

V2 бухгалтерський та оперативний;

V3 оперативний, бухгалтерський та статистичний;

V4 бухгалтерський, статистичний, натуральний та податковий.

Q5 Оперативний облік застосовується:

V1 для спостереження за окремими господарськими операціями з метою управління ними;

V2 спостереження за окремими господарськими операціями після їх здійснення;

V3 спостереження та контролю за окремими господарськими операціями з метою оперативного управління безпосередньо у ході їх здійснення;

V4 відображення реального стану справ у ході виробничого процесу та надання відповідної інформації органам контролю.

Q6 Бухгалтерський облік застосовується для відображення:

V1 та контролю за засобами і процесами підприємств та організацій у загальному вигляді;

V2 та спостереження і контролю за господарською діяльністю окремих підприємств з метою отримання про неї поточних та підсумкових даних;

V3 та контролю за окремими господарськими операціями з метою оперативного управління безпосередньо у ході їх здійснення;

V 4 реального стану справ у ході виробничого процесу та надання відповідної інформації органам контролю.

Q7 Статистичний облік застосовується для вивчення:

V1 масових явищ в галузі економіки;

V2 та контролю окремих суспільних явищ;

V3 окремих явищ в галузі економіки та суспільному житті;

V4 масових явищ в галузі економіки та суспільному житті.

Q8 До бухгалтерського обліку висуваються такі вимоги:

V1 своєчасність ведення обліку та подання облікових даних;

V2 простота, ясність, доступність;

V3 точність, достовірність, ясність обліку, економність його ведення.

V4 відповідність бухгалтерського обліку завданням управління та контролю, своєчасність ведення обліку та подання звітних даних, повнота, точність, достовірність, ясність обліку, економність його ведення.

Q9 Внутрішні користувачі бухгалтерської інформації це:

V1 власники або засновники підприємства;

V2 кредитори та постачальники;
V3 банки;
V4 працівники підприємства.

Q10 Зовнішніми користувачами бухгалтерської інформації є:

V1 власники або засновники підприємства;
V2 менеджери;
V3 податкова адміністрація;
V4 працівники підприємства.

Q11 Які дані про підприємство найбільше зацікавлять кредитора?

V1 заробітна плата менеджерів та економістів;
V2 податки, які сплачує підприємство;
V3 платоспроможність підприємства;
V4 рівень оснащення виробництва та запасів.

Q12 Принцип обачності полягає в тому, що:

V1 операції мають обліковуватися відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

V2 фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, які можуть вплинути на рішення, що приймаються на їх основі;

V3 методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, мають запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів та доходів підприємства;

V4 ідеться про те, що підприємство буде продовжувати свою діяльність безперервно і протягом безмежного періоду часу.

Завдання 1.6

Заповнити таблицю 1.4, у якій навести відмінності між фінансовим та управлінським обліком.

Таблиця 1.4 – Відмінності між фінансовим та управлінським обліком

Галузі порівняння	Фінансовий облік	Управлінський облік
Основні користувачі інформації		
Мета обліку		
Обов'язковість		
Свобода вибору систем бухгалтерського обліку		
Теоретична база		
Вимірювачі, що використовуються		
Частота складання звітності		
Ступінь надійності		
Головна вимога до інформації		

Завдання 1.7

Необхідно визначити, які вимірювачі використовуються у наведених ситуаціях (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5 – Види вимірників, що застосовуються в бухгалтерському обліку

Зміст господарської операції	Вид вимірника
1 Підприємство перерахувало аванс іншому підприємству – 10000,0 грн	
2 Оприбутковано від постачальника матеріали – 1000 кг на загальну вартість 12000,0 грн	
3 Перераховано постачальнику за отримані матеріали – 45000,0 грн	
4 Працівникам виробництва нараховано заробітну плату за 84 люд. год	
5 Відвантажено покупцю готову продукцію – 500 одиниць за ціною 250,0 грн/од.	
6 Працівником Копил Л. П. відпрацьовано у січні 201х р. 18 днів	
7 Відпущено зі складу до виробничого цеху матеріали – 500 кг загальною вартістю 6000,0 грн	

Тема 2. ПРЕДМЕТ І МЕТОД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Мета практичного заняття – закріплення теоретичних знань щодо предмета і об'єктів бухгалтерського обліку та практичних навичок їх застосування.

Основними завданнями є теоретична та практична підготовка студентів з питань: групування господарських засобів (за складом і розміщенням, за джерелами утворення); базові принципи бухгалтерського обліку; методичні прийоми (метод) бухгалтерського обліку; характеристика елементів методу.

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 2.1

Дати відповідь на питання.

- 1 Розкрити поняття предмета бухгалтерського обліку.
- 2 Перелічити об'єкти бухгалтерського обліку.
- 3 Навести загальну класифікацію господарських засобів за складом та розміщенням активів.
- 4 Навести загальну класифікацію господарських засобів за джерелами формування господарських засобів.
- 5 У чому полягає сутність методу бухгалтерського обліку?
- 6 Що є теоретичною основою бухгалтерського обліку?
- 7 У чому полягає значення загальнонаукових методів бухгалтерського обліку?
- 8 Наведіть загальну характеристику загальнонаукових методів бухгалтерського обліку.
- 9 Наведіть класифікацію специфічних облікових прийомів (методів) бухгалтерського обліку.
- 10 Наведіть загальну характеристику елементів методу бухгалтерського обліку.
- 11 Розкрийте сутність поняття «подвійний запис».
- 12 Аргументуйте взаємозв'язок між об'єктами і методичними прийомами бухгалтерського обліку.

Завдання 2.2

Вихідні дані: Інвентаризаційний опис господарських засобів підприємства ВАТ «Роги та копита» на 1 жовтня 201х року (таблиця 2.1).

Матеріальне забезпечення:

- відомість групування господарських засобів за їх складом і розміщенням (таблиця 2.2);

- відомість групування господарських засобів за джерелами утворення та цільовим призначенням (таблиця 2.3).

Методичні вказівки:

1 На підставі даних інвентаризаційного опису господарських засобів підприємства ВАТ «Роги та копита» на 1 жовтня 201х року заповнити відомості групування господарських засобів за їх складом і розміщенням та за джерелами утворення та цільовим призначенням (таблиці 2.2, 2.3).

2 Визначити суми проміжні та підсумкові за відомостями групування господарських засобів за їх складом і розміщенням та за джерелами утворення та цільовим призначенням (таблиці 2.2, 2.3).

Таблиця 2.1 – Інвентаризаційний опис господарських засобів підприємства ВАТ «Роги та копита» на 1 жовтня 201х року

Показник	Сума, грн
1	2
1 Нерозподілений прибуток звітного року	506 000,00
2 Будинки основних і допоміжних цехів	5036 000,00
3 Заборгованість працівникам із заробітної плати	105 000,00
4 Автомобілі вантажні та легкові	130 000,00
5 Готівка в касі	200,00
6 Виготовлена продукція на складі	300 000,00
7 Заборгованість банку за короткостроковим кредитом	390 000,00
8 Статутний капітал	9448 150,00
9 Заборгованість покупців за відвантажену їм продукцію	658 000,00
10 Кошти на поточному рахунку в банку	500 000,00
11 Заборгованість бюджету з податків, утриманих із заробітної плати та з інших виплат працівникам	28 000,00

Продовження таблиці 2.1

1	2
12 Будинки дитячого садка та гуртожитку	821 500,00
13 Знос основних засобів	529 000,00
14 Заборгованість з відрахувань на соціальне страхування	8 500,00
15 Виробничий і господарський інвентар терміном використання не більше року	47 000,00
16 Господарський інвентар дитячого садка та гуртожитку терміном використання більше року	46 200,00
17 Персональні комп'ютери	157 000,00
18 Сума авансів, виданих працівникам підприємства, що вирушають у відрядження	100,00
19 Заборгованість постачальникам за одержані від них матеріальні цінності	275 250,00
20 Будинки заводоуправління та складів	742 100,00
21 Спеціальний одяг і взуття на складі	32 200,00
22 Нерозподілений прибуток минулого року	555 000,00
23 Верстати і ковальсько-пресові автомати	900 000,00
24 Підземні комунікації	160 000,00
25 Вимірювальні, регулювальні та інші пристрої	25 200,00
26 Придбані ліцензії	100 000,00
27 Силовий електричний кабель	328 000,00
28 Інструмент терміном використання менше року	50 800,00
29 Незакінчене складанням та обробкою продукція, що міститься в цехах	734 200,00
30 Інструмент терміном використання більше року	338 000,00
31 Комплектувальні вироби і купівельні напівфабрикати на складі	920 000,00
32 Придбані акції та облігації інших підприємств (на термін не більше року)	300 000,00
33 Заборгованість підприємства різним організаціям	71 500,00
34 Метал, лак, фарба та інші матеріали на складі	780 000,00
35 Резервний капітал	656 000,00
36 Столи, шафи та інший господарський інвентар терміном використання більше року	32 500,00
37 Заборгованість банку за довгостроковим кредитом	900 000,00

Продовження таблиці 2.1

1	2
38 Бензин	5 400,00
39 Внески до статутного капіталу іншого підприємства	600 000,00
40 Векселі одержані	50 000,00
41 Витрати на оплату майбутніх відпусток	345 000,00
42 Витрати майбутніх періодів	23 000,00

Таблиця 2.2 – Відомість групування господарських засобів за їх складом і розміщенням

Показники	Розрахунок	Сума, грн
1	2	3
А. Необоротні активи		
<i>I Нематеріальні активи (Ліцензії)</i>		
<i>II Основні засоби:</i>	-----	-----
1 Будинки		
2 Споруди		
3 Машини та обладнання		
4 Транспортні засоби		
5 Інструменти, прилади та інвентар		
6 Інші		
Разом:	-----	
<i>Знос основних засобів</i>	-----	( )
<i>Всього залишкова вартість основних засобів</i>		
<i>III Довгострокові фінансові інвестиції:</i>	-----	-----
1 Які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств		
2 Інші фінансові інвестиції		
Разом:	-----	
<i>Всього необоротних активів:</i>		
Б. Оборотні активи:		
<i>Запаси</i>		
<i>I Виробничі запаси:</i>	-----	-----
1 Сировина та матеріали		
2 Паливо		
3 МШП		
Разом:	-----	

Продовження таблиці 2.2

1	2	3
<i>II Незавершене виробництво</i>		
<i>III Готова продукція</i>		
<i>Всього вартість запасів</i>	-----	
<i>IV Векселі одержані</i>		
<i>V Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги</i>		
<i>VI Інша поточна дебіторська заборгованість (Заборгованість підзвітних осіб)</i>		
<i>VII Поточні фінансові інвестиції</i>		
<i>VIII Грошові кошти та їхні еквіваленти:</i>		
1 Каса		
2 Поточний рахунок		
<i>Разом грошові кошти</i>	-----	
<i>Всього оборотних активів:</i>	<u>-----</u>	
V. Витрати майбутніх періодів	-----	
Всього за відомістю:		

Таблиця 2.3 – Відомість групування господарських засобів за джерелами утворення та цільовим призначенням

Показники	Розрахунок	Сума, грн
1	2	3
A. Власний капітал	-----	-----
I Статутний капітал		
II Резервний капітал		
III Нерозподілений прибуток		
Разом:		
Б. Забезпечення таких витрат і платежів	-----	-----
1 Резерв на оплату майбутніх відпусток		
Разом:		
В. Довгострокові зобов'язання	-----	-----
1 Довгострокові кредити банків		
Разом:		

Продовження таблиці 2.3

1	2	3
Г. Поточні зобов'язання	-----	-----
<i>I Короткострокові кредити банків</i>		
<i>II Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги</i>		
<i>III Поточні зобов'язання за розрахунками:</i>	-----	-----
1 З бюджетом		
2 Зі страхування		
3 З оплати праці		
<i>Разом поточні зобов'язання за розрахунками:</i>	-----	
Всього поточних зобов'язань:	-----	
Всього за відомістю:	-----	

Завдання для самостійної роботи

Завдання 2.3

Тестові завдання

Обрати правильну відповідь (відповіді).

Q1 Предмет бухгалтерського обліку – це:

V1 господарська діяльність підприємства, яка складається з окремих господарських операцій, що змінюють стан господарських засобів за видами та розміщенням і джерелами формування та цільовим призначенням;

V2 контроль за використанням засобів господарства за видами та розміщенням і джерелами формування та цільовим призначенням;

V3 кругообіг господарських засобів за видами та розміщенням і джерелами формування та цільовим призначенням;

V4 усі відповіді правильні.

Q2 Об'єктами бухгалтерського обліку виступають:

V1 господарські засоби;

V2 господарські засоби за видами та розміщенням і джерелами формування та цільовим призначенням;

V3 господарські процеси;
V4 усі відповіді правильні.

Q3 У бухгалтерському обліку основними засобами вважаються:

V1 засоби праці терміном корисної експлуатації більше одного року;
V2 усі засоби праці незалежно від терміну служби;
V3 засоби праці вартістю понад 1000 грн;
V4 засоби праці та предмети праці.

Q4 Засоби праці за їх функціональною роллю в процесі виробництва поділяються на такі:

V1 засоби виробництва, оборотні засоби, відокремлені засоби;
V2 основні засоби, оборотні засоби;
V3 основні засоби, оборотні, відокремлені, засоби, які не належать підприємству;
V4 засоби у сфері виробництва, у сфері обороту, засоби невиробничої сфери.

Q5 У бухгалтерському обліку до МШП належать:

V1 засоби праці;
V2 засоби, термін експлуатації яких – до року або протягом одного операційного циклу підприємства;
V3 засоби виробництва;
V4 усі предмети праці.

Q6 Статутний капітал – це:

V1 зафіксована у статутних документах загальна вартість активів, які є внеском власників у капітал підприємства;
V2 перевищення доходів підприємства над його витратами за період;
V3 капітал, створений за рахунок прибутку, необхідний для покриття незапланованих витрат та збитків;
V4 усі предмети праці.

Q7 Під незавершеним виробництвом розуміють:

- V1 оборотні засоби сфери обороту;
- V2 предмети праці, які перебувають в обробці на робочих місцях;
- V3 засоби праці та предмети праці;
- V4 сировина та матеріали, що перебувають на складах.

Q8 Господарські засоби за джерелами формування та цільовим призначенням поділяються на такі:

- V1 позикові та залучені;
- V2 власні та залучені;
- V3 закріплені та спеціального призначення;
- V4 позичені, спеціального призначення та залучені.

Q9 До зобов'язань за розрахунками належать:

- V1 заборгованість перед бюджетом зі сплати податків;
- V2 заборгованість перед дебіторами;
- V3 заборгованість перед постачальниками;
- V4 заборгованість перед банком за кредитом.

Q10 Яке з наведених тверджень є неправильним:

- V1 готова продукція – оборотні засоби;
- V2 необоротні активи відображаються у складі власного капіталу;
- V3 відстрочені податкові активи – відокремлені засоби;
- V4 дебіторська заборгованість – це нам винні.

Q11 Метод бухгалтерського обліку – це:

- V1 спосіб ведення бухгалтерського обліку;
- V2 форма ведення бухгалтерського обліку;
- V3 система способів, за допомогою яких об'єкти обліку безперервно відображаються та узагальнюються за якісно однорідними ознаками;
- V4 усі відповіді правильні.

Q12 Які елементи методу бухгалтерського обліку використовуються для первинного спостереження?

- V1 документація та інвентаризація;
- V2 оцінка та калькуляція;

V3 рахунки та подвійний запис;
V4 усі відповіді правильні.

Q13 За допомогою якого з елементів методу виявляються не оприбутковані цінності?

V1 документація;
V2 інвентаризація;
V3 оцінка;
V4 калькуляція.

Тема 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС

Мета практичного заняття – закріплення теоретичних знань щодо сутності і побудови бухгалтерського балансу та практичних навичок їх застосування.

Основними завданнями є теоретична та практична підготовка студентів з питань: структура балансу; характеристика активу балансу; характеристика пасиву балансу; вплив господарських операцій на баланс.

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 3.1

Дати відповідь на наведені питання.

- 1 Поняття про бухгалтерський баланс.
- 2 Зміст, побудова та структура бухгалтерського балансу.
- 3 Дайте визначення термінів «активи», «зобов'язання» та «капітал».
- 4 Балансові рівняння, їх форма та зумовленість.
- 5 Які типи балансових змін вам відомі?

Завдання 3.2

Мета виконання завдання:

- з'ясувати сутність бухгалтерського балансу;
- вивчити побудову бухгалтерського балансу та групування його статей.

Вихідні дані:

Відомості групування господарських засобів за їх складом і розміщенням та за джерелами утворення та цільовим призначенням підприємства ВАТ «Роги та копита» на 1 жовтня 201х року (таблиці 2.2, 2.3).

Матеріальне забезпечення:

Баланс підприємства (форма № 1).

Методичні вказівки:

На підставі даних відомостей групування господарських засобів за їх складом і розміщенням та за джерелами утворення та цільовим призначенням (таблиці 2.2, 2.3) скласти Баланс підприємства (форма № 1).

Завдання для самостійної роботи

Завдання 3.3

Наведіть у таблиці:

- зміст кожного типу балансових змін;
- по 5 прикладів господарських операцій до кожного типу балансових змін.

Завдання 3.4

Визначити тип балансових змін під впливом господарських операцій, зміст яких подано в таблиці 3.1.

Методичні вказівки:

1 Визначити об'єкти бухгалтерського обліку, які беруть участь у господарській операції (заповнити графу 4).

2 Визначити, які зміни (збільшення або зменшення) відбулись з кожним з об'єктів, які беруть участь у господарській операції (заповнити графу 5).

3 Визначити відношення об'єктів до активу або пасиву в бухгалтерському балансі (заповнити графу 6).

4 Обрати один із типів змін, які впливають на бухгалтерський баланс (заповнити графу 7).

Типи змін у балансі під впливом господарських операцій:

1-й тип: $A + a - a = П$. Відображає стабільність загальної величини господарських засобів зі зміною форми їхнього існування;

2-й тип: $A = П - п + п$. Відображає стабільність загальної величини господарських засобів зі зміною їхньої належності;

3-й тип: $A + a = П + п$. Відображає збільшення загальної величини господарських засобів;

4-й тип: $A - a = П - п$. Відображає зменшення загальної величини господарських засобів.

Таблиця 3.1 – Аналіз господарських операцій

№	Сума, грн	Зміст операції	Об'єкти, на яких відбулися операції	Зміни об'єктів під впливом операцій (+,-)	Відношення об'єкта до активу або пасиву	Тип балансових змін
1	2	3	4	5	6	7
1	10000	З розрахункового рахунка в касу надійшли гроші				
2	40	Видано із каси кошти підзвітній особі				
3	8000	Виплачена з каси заробітна плата				
4	8000	Утримано із заробітної плати прибутковий податок				
5	10000	Оприбутковано матеріали від постачальника				
6	5000	Внесено платежі в бюджет				
7	10000	Придбано товари з оплатою чеком				
8	8000	Надійшли гроші на розрахунковий рахунок від дебіторів				

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6	7
9	10000	Погашена з розрахункового рахунка заборгованість перед іншими кредиторами				
10	7000	Зарахована на розрахунковий рахунок позичка банку				

Тема 4. РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС

Мета практичного заняття – закріплення теоретичних знань щодо сутності системи рахунків бухгалтерського обліку, їхнього змісту і побудови та практичних навичок їх застосування.

Основними завданнями є теоретична та практична підготовка студентів з питань: система рахунків; рахунки бухгалтерського обліку, їх зміст та побудова: активні та пасивні рахунки і їхня характеристика; метод подвійного запису; кореспонденція рахунків; аналітичні і синтетичні рахунки, їхній взаємозв'язок; узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку; оборотні відомості, їхня структура та характеристика.

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 4.1

Дати відповідь на питання.

1 Рахунки бухгалтерського обліку як елемент методу бухгалтерського обліку, їхня класифікація.

2 Синтетичні та аналітичні рахунки, їхній взаємозв'язок.

3 Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку та її місце в системі обліку.

4 Оборотна відомість, її призначення, побудова та особливості.

5 Взаємозв'язок бухгалтерських рахунків та бухгалтерського балансу.

6 План рахунків бухгалтерського обліку.

Завдання 4.2

Тестові завдання

Обрати правильну відповідь (відповіді).

Q1 Бухгалтерські рахунки відкриваються для обліку:

V1 кожної господарської операції;

V2 господарських процесів;

V3 до кожного окремого виду господарських засобів за видами та розміщенням і джерелами формування та цільовим призначенням;

V4 всі відповіді правильні.

Q2 На позабалансових рахунках обліковуються:

V1 господарські засоби, що належать підприємству;

V2 господарські процеси;

V3 господарські засоби, що не належать підприємству;

V4 фінансові результати.

Q3 На пасивних рахунках обліковуються:

V1 господарські засоби за видами та розміщенням;

V2 господарські процеси;

V3 господарські засоби за джерелами формування та цільовим призначенням;

V4 фінансові результати.

Q4 План рахунків містить:

V1 аналітичні рахунки й субрахунки;

V2 синтетичні рахунки;

V3 синтетичні рахунки та субрахунки;

V4 синтетичні й аналітичні рахунки.

Q5 Спосіб безперервного та повного відображення господарської діяльності підприємства в грошовому виразі з

метою забезпечення керівництва підприємства необхідною інформацією – це:

- V1 оперативний облік;
- V2 синтетичний облік;
- V3 бухгалтерський облік;
- V4 господарський облік.

Q6 Синтетичні рахунки – це такі:

- V1 що узагальнюють однорідні засоби або джерела;
- V2 визначають загальну суму запасів на підприємстві;
- V3 деталізують господарські засоби й джерела за певною ознакою;
- V4 відображають однорідні засоби за видами та розміщенням і джерелами формування та цільовим призначенням у грошовому виразі.

Q7 Аналітичні рахунки – це такі:

- V1 що узагальнюють однорідні засоби або джерела;
- V2 визначають загальну суму запасів на підприємстві;
- V3 деталізують господарські засоби й джерела за певною ознакою;
- V4 відображають однорідні засоби або джерела в грошовому виразі.

Q8 На активних рахунках ураховуються:

- V1 господарські засоби за видами та розміщенням;
- V2 господарські процеси;
- V3 господарські засоби за джерелами формування та цільовим призначенням;
- V4 фінансові результати.

Q9 Робочий план рахунків:

- V1 складається на основі типового плану рахунків;
- V2 складається з аналітичних рахунків;
- V3 не містить позабалансових рахунків;
- V4 складається з рахунків, якими користується бухгалтер протягом одного робочого дня.

Q10 Рахунки 2-го класу Плану рахунків призначені для відображення інформації:

- V1 про засоби праці;
- V2 предмети праці;
- V3 грошові кошти;
- V4 кредиторську заборгованість.

Q11 Друга цифра коду рахунка Плану рахунків позначає:

- V1 приналежність до класу рахунків;
- V2 номер синтетичного рахунка певного класу;
- V3 номер аналітичного рахунка певного класу;
- V4 номер субрахунка певного рахунка.

Q12 Схематично бухгалтерський рахунок являє собою:

- V1 багатоклонкову таблицю, кожна колонка якої призначена для відображення господарської операції;
- V2 шахову таблицю, що забезпечує відображення господарської операції за кредитом рахунків;
- V3 двосторонню таблицю, що має колонки - дебет і кредит;
- V4 правильної відповіді немає.

Q13 Бухгалтерський рахунок до свого складу має включати:

- V1 сальдо;
- V2 оборот за дебетом;
- V3 оборот за кредитом;
- V4 бульдо.

Q14 Сума записів господарських операцій за дебетом або кредитом має назву:

- V1 сальдо;
- V2 оборот;
- V3 кластер;
- V4 загальна сума.

Q15 Різниця, що розраховується між сумами записів за дебетом та кредитом рахунків називається:

- V1 залишок;
- V2 сальдо;

V3 оборот;
V4 бульдо.

Q16 До балансових рахунків належать:

V1 всі рахунки Плану рахунків;
V2 рахунки 1-3-го класу Плану рахунків;
V3 рахунки 1-9-го класу Плану рахунків;
V4 рахунки 1-6-го класу Плану рахунків.

Q17 Рахунки 7-9-х класів Плану рахунків призначені для формування:

V1 балансу підприємства;
V2 звіту про майновий стан підприємства;
V3 звіту про доходи підприємства;
V4 звіту про фінансові результати діяльності підприємства.

Q18 Сальдо по активному рахунку розраховується за допомогою такої формули:

V1 сальдо початкове + оборот за дебетом + оборот за кредитом;

V2 сальдо початкове - оборот за дебетом + оборот за кредитом;

V3 сальдо початкове + оборот за дебетом - оборот за кредитом;

V4 сальдо кінцеве + оборот за дебетом - оборот за кредитом.

Q19 Сальдо по пасивному рахунку розраховується за допомогою такої формули:

V1 сальдо початкове + оборот за дебетом + оборот за кредитом;

V2 сальдо початкове - оборот за дебетом + оборот за кредитом;

V3 сальдо початкове + оборот за дебетом - оборот за кредитом;

V4 сальдо кінцеве + оборот за дебетом - оборот за кредитом.

Q20 Сальдо по активно-пасивному рахунку завжди:

V1 дебетове;

- V2 кредитове;
- V3 нульове;
- V4 правильної відповіді немає.

Q21 Господарські операції, що збільшують суму господарських засобів за видами та розміщенням, відображають у відповідному рахунку:

- V1 за дебетом;
- V2 за кредитом;
- V3 враховують окремо;
- V4 не враховують взагалі.

Q22 Господарські операції, що зменшують суму господарських засобів за видами та розміщенням, відображають у відповідному рахунку:

- V1 за дебетом;
- V2 за кредитом;
- V3 враховують окремо;
- V4 не враховують взагалі.

Q23 Господарські операції, що зменшують суму господарських засобів за джерелами утворення, відображають у відповідному рахунку:

- V1 за дебетом;
- V2 за кредитом;
- V3 враховують окремо;
- V4 не враховують взагалі.

Q24 Господарські операції, що збільшують суму господарських засобів за джерелами утворення, відображають у відповідному рахунку:

- V1 за дебетом;
- V2 за кредитом;
- V3 враховують окремо;
- V4 не враховують взагалі.

Q25 Залишок на початок звітної періоду за рахунком 23 складає 890,00 грн. Протягом місяця здійснено витрати на

виробництво у сумі 6 678,00 грн. Залишок незавершеного виробництва складає 560,00 грн. Визначити вартість виготовленої продукції.

V1 7568,00 грн;

V2 6678,00 грн;

V3 7008,00грн;

V4 8128,00 грн.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 4.3

Тестові завдання

Обрати правильну відповідь (відповіді).

Q1 Факти господарського життя підприємств відображаються в обліку таким способом:

V1 подвійний і простий;

V2 простий і складний;

V3 білий і чорний;

V4 спрощений и ускладнений.

Q2 Взаємозв'язок між рахунками при відображенні господарських операцій називається:

V1 бухгалтерським проведенням;

V2 кореспонденцією рахунків;

V3 господарською операцією;

V4 подвійним записом.

Q3 Запис суми із вказівкою кореспондуючих за дебетом і кредитом рахунків називається:

V1 бухгалтерським проведенням;

V2 кореспонденцією рахунків;

V3 господарською операцією;

V4 подвійним записом.

Q4 Суть подвійного запису:

V1 кожна операція відображається по дебету одного рахунка й кредиту двох інших рахунків;

V2 кожна операція відображається по дебету двох рахунків і кредиту одного рахунка;

V3 кожна операція відображається по дебету одного рахунка й кредиту іншого рахунка в рівних сумах;

V4 кожна операція відображається в рівній сумі по дебету й по кредиту рахунків.

Q5 Залежно від кількості використовуваних рахунків, бухгалтерські проведення бувають:

V1 прості;

V2 складені;

V3 кореспондентські;

V4 складні.

Q6 Укажіть бухгалтерське проведення, яке буде складене за такою господарською операцією: «З поточного рахунка в банку оплачений рахунок постачальника за матеріали, що надійшли на суму 600,00 грн (у т. ч. ПДВ)»:

V1 Дебет 31 Кредит 63 - 600,00 грн;

V2 Дебет 31 Кредит 36 - 600,00 грн;

V3 Дебет 63 Кредит 31 - 600,00 грн;

V4 Дебет 63 Кредит 31 - 500,00 грн.

Q7 Укажіть бухгалтерське проведення, яке буде складене за такою господарською операцією: «Перерахована в бюджет сума 1000,00 грн в розрахунок податкового зобов'язання по ПДВ»:

V1 Дебет 31 Кредит 63 - 1000,00 грн;

V2 Дебет 31 Кредит 36 - 1000,00 грн;

V3 Дебет 65 Кредит 31 - 1000,00 грн;

V4 Дебет 64 Кредит 31 - 1000,00 грн.

Q8 Укажіть бухгалтерське проведення, яке буде складене за такою господарською операцією: «Платежі сумою 6000,00 грн (у т. ч. ПДВ) за реалізовану продукцію надійшли від покупців на поточний рахунок підприємства у банку»:

V1 Дебет 31 Кредит 63 - 6000,00 грн;

V2 Дебет 31 Кредит 36 - 6000,00 грн;

V3 Дебет 31 Кредит 36 - 5000,00 грн;

V4 Дебет 31 Кредит 70 - 6000,00 грн.

Q9 Укажіть бухгалтерське проведення, яке буде складене за такою господарською операцією: «Погашено заборгованість банку сумою 10000,00 грн за короткостроковим кредитом»:

V1 Дебет 31 Кредит 60 - 10000,00 грн;

V2 Дебет 31 Кредит 50 - 10000,00 грн;

V3 Дебет 60 Кредит 31 - 10000,00 грн;

V4 Дебет 60 Кредит 30 - 10000,00 грн.

Q10 Укажіть бухгалтерське проведення, яке буде складене за такою господарською операцією: «Оприбутковано на склад готову продукцію за розрахунковою собівартістю, яка склала 12000, 00 грн»:

V1 Дебет 20 Кредит 23 - 12000,00 грн;

V2 Дебет 23 Кредит 26 - 12000,00 грн;

V3 Дебет 28 Кредит 23 - 12000,00 грн;

V4 Дебет 26 Кредит 23 - 12000,00 грн.

Q11 Укажіть бухгалтерське проведення, яке буде складене за такою господарською операцією: «Нараховано амортизацію основних засобів загальновиробничого призначення»:

V1 Дебет 23 Кредит 13;

V2 Дебет 23 Кредит 10;

V3 Дебет 10 Кредит 13;

V4 Дебет 91 Кредит 13.

Q12 Укажіть бухгалтерське проведення, яке буде складене за такою господарською операцією: «Матеріали на суму 540,00 грн відпущено у виробництво»:

V1 Дебет 20 Кредит 23 - 540,00 грн;

V2 Дебет 23 Кредит 20 - 540,00 грн;

V3 Дебет 23 Кредит 28 - 540,00 грн;

V4 Дебет 91 Кредит 20 - 540,00 грн.

Q13 Укажіть бухгалтерське проведення, яке буде складене за такою господарською операцією: «Нараховано заробітну плату працівникам основного виробництва»:

- V1 Дебет 66 Кредит 23;
- V2 Дебет 23 Кредит 81;
- V3 Дебет 23 Кредит 66;
- V4 Дебет 91 Кредит 66.

Q14 Укажіть бухгалтерське проведення, яке буде складене за такою господарською операцією: «Отримано в касу з поточного рахунка грошові кошти на виплату заробітної плати»:

- V1 Дебет 30 Кредит 31;
- V2 Дебет 31 Кредит 30;
- V3 Дебет 66 Кредит 30;
- V4 Дебет 66 Кредит 31.

Тема 5. ПЕРВИННЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ

Мета практичного заняття – закріплення теоретичних знань щодо сутності документів як джерела первинної інформації та практичних навичок їх застосування.

Основними завданнями є теоретична та практична підготовка студентів з питань: документи як джерело первинної інформації; класифікація бухгалтерських документів; вимоги до змісту і оформлення бухгалтерських документів; документообіг та інвентаризація, її суть і значення.

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 5.1

Дати відповідь на питання.

- 1 Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку.
- 2 Порядок оформлення результатів інвентаризації.
- 3 Документація як елемент методу бухгалтерського обліку.
- 4 Документ: поняття, значення та класифікація.
- 5 Порядок проведення інвентаризації.
- 6 Облік нестач і надлишків, виявлених під час інвентаризації
- 7 Поняття про документ та обліковий реєстр. Класифікація документів та облікових реєстрів.

8 Вимоги до змісту та оформлення документів бухгалтерського обліку.

9 Документообіг і його організація. Організація зберігання документів.

10 Помилки в облікових реєстрах. Способи пошуку та виправлення їх.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 5.2

Тестові завдання

Обрати правильну відповідь (відповіді).

Q1 Матеріальний об'єкт, спеціально призначений для запису, зберігання та передачі інформації, називають:

V1 номенклатурою справ;

V2 документом;

V3 документообігом;

V4 документопотоком.

Q2 Що називається таксуванням документів?

V1 це визначення кореспонденції рахунків для відображення в обліку операцій зазначених у документі;

V2 це визначення вартості зазначених у документі матеріальних цінностей;

V3 це формування ціни зазначених у документі матеріальних цінностей;

V4 такого терміна в бухгалтерському обліку не існує.

Q3 Що таке контитування документів?

V1 це визначення кореспонденції рахунків для відображення в обліку операцій зазначених у документі;

V2 це визначення вартості зазначених у документі матеріальних цінностей;

V3 це формування ціни зазначених у документі матеріальних цінностей;

V4 такого терміна в бухгалтерському обліку не існує.

Q4 Організовану систему створення, перевірки та обробки первинних документів у бухгалтерському обліку від моменту їх створення до передачі в архів називають:

- V1 номенклатурою справ;
- V2 документом;
- V3 документообігом;
- V4 документопотоком.

Q5 Перелік осіб, що мають право підпису первинних облікових документів, затверджує:

- V1 касир;
- V2 головний бухгалтер;
- V3 керівник організації при узгодженні з головним бухгалтером;
- V4 органи контролю.

Q6 Банки суворого обліку повинні зберігатися:

- V1 у шухляді столу;
- V2 сейфах, металевих шафах чи спеціальних приміщеннях;
- V3 папці бухгалтера;
- V4 архіві.

Q7 Документи, форму яких не передбачено в альбомах уніфікованих форм первинної облікової документації, мають містити такі обов'язкові реквізити:

- V1 вимірники господарської операції в натуральному та грошовому вимірі;
- V2 назва документа;
- V3 відомості про якість матеріальних цінностей;
- V4 розшифрування підписів.

Q8 Первинні документи мають бути складені:

- V1 у момент здійснення операції, а якщо це не є можливим, то безпосередньо після її закінчення;
- V2 до завершення операції;
- V3 у будь-який час, але не пізніше звітної дати;
- V4 тільки за потреби.

Q9 Первинні документи можуть бути вилучені у підприємства на підставі:

V1 протоколу комісії підприємства з розслідування дій головного бухгалтера;

V2 постанови органів дізнання;

V3 постанови директора підприємства;

V4 рішення громадських органів.

Q10 Перевірка первинних документів, що надходять у бухгалтерію, здійснюється:

V1 відповідно до хронології;

V2 за формою та змістом;

V3 вибірково

V4 перевірка не здійснюється.

Q11 Відповідальність за забезпечення збереженості в період роботи з бухгалтерськими документами і своєчасну передачу їх до архіву несе:

V1 головний бухгалтер;

V2 керівник;

V3 особа, що підписала документ;

V4 архіваріус.

Q12 Вивчення правдивості операцій шляхом зіставлення документів і записів в облікових реєстрах, що належать до одних і тих самих операцій, називається:

V1 економічною перевіркою;

V2 зустрічною перевіркою;

V3 логічною перевіркою;

V4 арифметичною перевіркою.

Q13 Організована система створення, перевірки та обробки первинних документів у бухгалтерському обліку від моменту їх створення до передачі в архів, називається:

V1 документообігом;

V2 графіком документообігу;

V3 номенклатурою справ;

V4 документопотоком.

Q14 Архів, який створюється в бухгалтерії для зберігання документів за поточний рік, називається:

- V1 поточним;
- V2 місцевим;
- V3 постійним;
- V4 хронологічним.

Q15 Метою інвентаризації є:

V1 перевірка достовірності, законності, доцільності, своєчасності відображення в обліку господарських операцій і вивчення результатів господарської діяльності підприємства;

V2 перевірка повноти і своєчасності відображення в обліку господарських операцій;

V3 перевірка достовірності, законності, повноти відображення господарських операцій і надання рекомендацій щодо виправлення виявлених помилок в обліку;

V4 перевірка діяльності підприємства, дотримання законодавства, достовірності обліку і звітності, виявлення нестач, привласнення і розкрадання активів підприємства і притягнення до відповідальності винних осіб.

Q16 Організаційне забезпечення контрольної діяльності у вигляді інвентаризації пов'язане:

V1 зі створенням економічної зацікавленості осіб у проведенні контролю;

V2 організацією системи первинного і зведеного обліку та аналізу;

V3 створенням матеріальної зацікавленості осіб у проведенні контролю;

V4 упорядкуванням взаємовідносин між працівниками, службами з приводу контролю.

Q17 Попередній контроль проводиться:

V1 безпосередньо в ході здійснення господарської діяльності;

V2 на етапі планування господарської діяльності;

V3 до початку операції або процесу;

V4 після завершення процесу або окремої господарської операції.

Q18 Наступний контроль застосовується:

V1 для перевірки правильності складання звітності;

V2 підтвердження доцільності чи законності господарських операцій;

V3 визначення доцільності та обґрунтованості використання матеріальних, трудових та інших ресурсів;

V4 перевірки правильності відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

Q19 До прийомів документального контролю відносять:

V1 арифметичну перевірку, опитування осіб;

V2 логічне дослідження операцій;

V3 зустрічну перевірку, техніко-економічні розрахунки;

V4 контрольний замір виконаних робіт.

Q20 До прийомів фактичного контролю відносять:

V1 контрольний запуск сировини і матеріалів у виробництво, спостереження;

V2 інвентаризацію;

V3 перевірку бухгалтерських проводок;

V4 контроль дотримання нормативів, порівняння.

Q21 При відшкодуванні завданої матеріальної шкоди – нестачі готової продукції на складі на суму 1000 грн, МВО потрібно буде відшкодувати:

V1 2000 грн;

V2 3600 грн;

V3 2400 грн;

V4 1000 грн.

Q22 Які існують види матеріальної шкоди?

V1 незначна, середня, велика і в особливо великих розмірах;

V2 пряма і непряма;

V3 відшкодована і невідшкодована;

V4 навмисна і ненавмисна.

Q23 Які існують види матеріальної відповідальності?

V1 пряма і непряма;

V2 матеріальна відповідальність матеріально відповідальних осіб і матеріальна відповідальність керівників та спеціалістів;
V3 часткова і повна;
V4 формальна та неформальна.

Q24 Обставини, що сприяли крадіжкам і зловживанням, можна встановити за допомогою:

V1 слідства;
V2 інвентаризації;
V3 пояснень посадових і матеріально відповідальних осіб;
V4 постійного інформування громадян про процес ревізії та виявлені факти.

Q25 Протягом якого часу касир має відшкодувати нестачу готівки в касі, виявлену під час інвентаризації?

V1 протягом дня;
V2 протягом доби;
V3 до закінчення інвентаризації на підприємстві;
V4 після рішення суду.

Q26 Хто несе повну матеріальну відповідальність за нестачу готівки в касі, якщо з касиром не укладено договір про повну матеріальну відповідальність?

V1 касир;
V2 керівник підприємства;
V3 головний бухгалтер;
V4 заступник головного бухгалтера.

Q27 Збитки, завдані підприємству матеріально відповідальними особами, утримуються в розмірі:

V1 середньомісячного заробітку;
V2 50 % завданого матеріального збитку;
V3 1/3 середньомісячного заробітку;
V4 завданого матеріального збитку.

Q28 Обліковим реєстром, призначеним для обліку касових операцій касиром підприємства, є:

V1 Журнал реєстрації касових ордерів;

- V2 Головна книга;
- V3 Звіт касира;
- V4 Касова книга.

Q29 Контроль за правильним веденням касової книги здійснює:

- V1 касир;
- V2 бухгалтер;
- V3 керівник підприємства;
- V4 фінансовий менеджер.

Q30 Матеріальна відповідальність за збереження цінних паперів покладається:

- V1 на касира або особу, яка виконує його обов'язки;
- V2 головного бухгалтера;
- V3 охоронця;
- V4 керівника.

Q31 Для перевірки виконання касиром касової дисципліни застосовують:

- V1 раптову перевірку каси;
- V2 сучасну перевірку каси;
- V3 планову інвентаризацію каси;
- V4 вибірккову перевірку.

Q32 Підставою для відрядження працівника є:

- V1 посвідчення про відрядження;
- V2 наказ керівника про відрядження;
- V3 заява працівника;
- V4 авансовий звіт.

Q33 Відображення в обліку внесків грошовими коштами учасників ТОВ здійснюється таким чином:

- V1 Дебет 36 Кредит 46;
- V2 Дебет 31 Кредит 46;
- V3 Дебет 40 Кредит 46;
- V4 Дебет 46 Кредит 40.

Q34 Сума уставного капіталу, що оголошена та зафіксована в установчих документах, відображається в обліку таким чином:

V1 Дебет 40 Кредит 46;

V2 Дебет 45 Кредит 46;

V3 Дебет 46 Кредит 40;

V4 Дебет 31 Кредит 40.

Тема 6. ОБЛІК ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

Мета практичного заняття – закріплення теоретичних знань щодо сутності методологічних основ обліку господарських процесів і практичних навичок їх застосування.

Основними завданнями є теоретична та практична підготовка студентів з питань: методологічні засади обліку господарських процесів: облік процесу постачання; облік процесу виробництва, облік процесу реалізації та облік фінансових результатів.

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 6.1

Дати відповідь на питання.

1 Господарські процеси та господарські операції як об'єкти бухгалтерського обліку.

2 Поняття господарської операції і господарського процесу. Види господарських процесів.

3 Класифікація витрат.

4 Облік процесу постачання.

5 Облік процесу виробництва.

6 Облік процесу реалізації.

7 Облік процесу реалізації продукції, товарів, послуг.

8 Облік доходів підприємства.

9 Облік фінансових результатів діяльності.

10 Оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку.

11 Калькуляція як елемент методу бухгалтерського обліку.

Завдання 6.2

Тестові завдання

Обрати правильну відповідь (відповіді).

Q1 Заготівельно-збутове підприємство «Торг» купує товар і власним автотранспортом перевозить його на склад для подальшої реалізації. При придбанні чергової партії договірна вартість товару склала 8400 грн, витрати на паливно-мастильні матеріали – 220 грн, витрати на відрядження водіїв та експедиторів склали 1200 грн, оплата праці робітників за вантажно-розвантажувальні роботи – 90 грн. Нарахування на соціальне страхування складає 40 %. Розрахункова вартість придбаного товару складатиме:

V1 9910,00 грн;

V2 9946,00 грн;

V3 8400,00 грн;

V4 9726,00 грн.

Q2 Одним з основних завдань обліку запасів є:

V1 розрахунок фактичної собівартості витраченої сировини та її залишків;

V2 підготовка правильної класифікації запасів;

V3 розроблення заходів з недопущення крадіжок;

V4 розробка норм витрачання запасів;

Q3 Запаси, призначені для використання протягом короткого періоду, визнаються активом за умови:

V1 існує імовірність одержання підприємством у майбутньому економічної вигоди від їх використання;

V2 вартість запасів можна достовірно визначити;

V3 враховуючи обидві попередні умови;

V4 на розсуд головного бухгалтера.

Q4 До первісної вартості запасів включають:

V1 вартість посередницьких послуг, пов'язаних з придбанням запасів;

V2 вартість послуг мобільного зв'язку експедитора при транспортуванні запасів;

V3 відсотки за користування комерційними кредитами;

V4 вартість послуг транспортної організації з перевезення запасів.

Q5 Метод ідентифікованої собівартості передбачає:

V1 оцінку запасів за кожною одиницею діленням сумарної вартості на сумарну кількість запасів на початок періоду залишку одержаних за період запасів;

V2 оцінку запасів, що відпускаються для спеціальних замовлень і проектів;

V3 застосування підприємством середнього відсотка торгової націнки;

V4 такого методу не існує.

Q6 Метод ФІФО полягає:

V1 у визначенні фактичної собівартості запасів за вартістю перших за часом закупок одиниць;

V2 визначенні фактичної собівартості запасів за вартістю останніх за часом закупок одиниць;

V3 визначенні фактичної собівартості запасів за середньою вартістю;

V4 застосуванні норм витрат на одиницю продукції.

Q7 На дату балансу в бухгалтерському обліку і звітності запаси відображаються:

V1 за чистою вартістю реалізації;

V2 ринковою вартістю;

V3 купівельною вартістю;

V4 плановою вартістю.

Q8 Приймання запасів за кількістю передбачає визначення:

V1 фактичної наявності і стану запасів, встановлення їх реального фізичного стану та оцінки;

V2 якості запасів за встановленим зразком, перевірку їх комплектності;

V3 точної кількості запасів, що надійшли, їх відповідності даним супровідних документів;

V4 при прийманні запасів перевіряється тільки правильність оформлення супровідних документів.

Q9 У бухгалтерському обліку витрати, пов'язані з транспортуванням придбаних матеріалів, відображаються такою кореспонденцією рахунків:

- V1 Дебет 201 Кредит 372;
- V2 Дебет 201 Кредит 631;
- V3 Дебет 91 Кредит 631;
- V4 Дебет 92 Кредит 631.

Q10 Транспортно-заготівельні витрати (ТЗВ), що пов'язані з придбанням матеріалів, є витратами:

- V1 поточного періоду;
- V2 наступного звітного періоду;
- V3 періоду використання матеріалів;
- V4 загальновиробничими.

Q11 Облік процесу придбання виробничих запасів можна вести:

- V1 за фактичною собівартістю;
- V2 за обліковими цінами;
- V3 за цінами продажу;
- V4 правильної відповіді немає.

Q12 Облік виробничих запасів за купівельними цінами з виділенням ТЗВ передбачає:

- V1 одноразове списання ТЗВ при використанні виробничих запасів;
- V2 врахування ТЗВ у витратах поточного періоду;
- V3 пропорційний розподіл ТЗВ при використанні виробничих запасів;
- V4 правильної відповіді немає.

Q13 Нарахування амортизації основних засобів проводиться:

- V1 щомісяця;
- V2 при перевірках;
- V3 щоквартально;
- V4 щорічно.

Q14 Виберіть з наведеного переліку витрати, які включаються до первісної вартості основних засобів. Дані для виконання: 1) суми ввізного мита; 2) витрати на страхування ризиків доставки основних засобів; 3) суми, сплачені постачальнику за виконані

будівельно-монтажні роботи (без ПДВ); 4) витрати на сплату відсотків за користування кредитом; 5) сума дооцінки (уцінки) залишкової вартості основних засобів; 6) витрати на поточний ремонт основних засобів; 7) витрати на встановлення основних засобів; 8) витрати з реконструкції основних засобів; 9) реєстраційні збори, що здійснюються у зв'язку з придбанням прав на об'єкт основних засобів; 10) витрати з модернізації основних засобів:

V1 – 1,2,3,7,9;

V2 – 1,2,3,4,10;

V3 – 1,3,4,9;

V4 – всі наведені, без виключення.

Q15 Постачальники – це:

V1 спеціалізовані юридичні або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи при спорудженні об'єктів на підставі договорів підряду на капітальне будівництво;

V2 юридичні або фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей, надають послуги, виконують роботи;

V3 фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень;

V4 юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 6.3

Тестові завдання

Обрати правильну відповідь (відповіді).

Q1 Нарахування амортизації основних засобів починається:

V1 з дати надходження об'єкта основного засобу на підприємство;

V2 місяця, наступного за місяцем, в якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання;

V3 дати введення об'єкта основного засобу в експлуатацію;

V4 моменту оплати за придбаний об'єкт основних засобів.

Q2 На підприємстві 10 жовтня поточного року був введений в експлуатацію придбаний об'єкт основних засобів. З якого моменту бухгалтер повинен нараховувати на нього амортизацію:

- V1 1 жовтня поточного року;
- V2 11 жовтня поточного року;
- V3 1 листопада поточного року;
- V4 1 січня наступного року.

Q3 Нарахування амортизації основних засобів здійснюється протягом строку їх корисного використання, але не більше:

- V1 10 років;
- V2 15 років;
- V3 20 років;
- V4 обмежень немає.

Q4 Згідно з П(С)БО 7 не визнаються активами, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені:

- V1 витрати на дослідження;
- V2 сума непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню;
- V3 витрати на рекламу на просування продукції на ринку;
- V4 сума сплаченого мита.

Q5 Згідно з П(С)БО 7 амортизація основних засобів може нараховуватись методом:

- V1 суми загальновиробничих витрат;
- V2 подвійного запису;
- V3 кумулятивним;
- V4 правильної відповіді немає.

Q6 Необхідно визначити, які витрати належать до прямих при виготовленні жіночих блуз у швейному цеху з такого переліку: 1 – електроенергія для швейних машин; 2 – оренда виробничого приміщення; 3 – нитки; 4 – тканина для виготовлення жіночих блуз; 5 – освітлення швейного цеху; 6 – заробітна плата бухгалтера підприємства; 7 – гудзики; 8 – заробітна плата швачки.

- V1 1;

- V2 2;
- V3 3;
- V4 4;
- V5 5;
- V6 6;
- V7 7;
- V8 8.

Q7 Необхідно визначити, які витрати належать до непрямих при виготовленні жіночих блуз у швейному цеху з такого переліку: 1 – електроенергія для швейних машин; 2 – оренда виробничого приміщення; 3 – нитки; 4 – тканина для виготовлення жіночих блуз; 5 – освітлення швейного цеху; 6 – заробітна плата бухгалтера підприємства; 7 – гудзики; 8 – заробітна плата швачки.

- V1 1;
- V2 2;
- V3 3;
- V4 4;
- V5 5;
- V6 6;
- V7 7;
- V8 8.

Q8 Згідно з положенням (стандартом) бухгалтерського обліку під витратами розуміють:

V1 зменшення економічних вигод внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу;

V2 збільшення економічних вигод внаслідок збільшення активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу;

V3 зменшення економічних вигод внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до збільшення власного капіталу;

V4 правильної відповіді немає.

Q9 Якщо витрати неможливо прямо пов'язати з доходами певного періоду, то вони відображаються у складі:

- V1 витрат майбутнього періоду;
- V2 на позабалансовому обліку;
- V3 адміністративних витрат;
- V4 витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені.

Q10 За способом включення до собівартості витрати можуть бути:

- V1 змінні та постійні;
- V2 прямі та непрямі;
- V3 поточні та одноразові;
- V4 можливі і дійсні.

Q11 Групування витрат за економічними елементами здійснюється на підприємствах:

- V1 промисловості;
- V2 сільського господарства;
- V3 торгівлі;
- V4 всіх галузей економічної діяльності.

Q12 Нерозподілені загальновиробничі витрати можуть виникати, якщо фактичний обсяг діяльності підприємства за звітний період:

- V1 менше нормальної потужності;
- V2 дорівнює нормальній потужності;
- V3 більше нормальної потужності;
- V4 не виникають.

Q13 Фактор, що не впливає на організацію обліку витрат – це:

- V1 вид діяльності підприємства;
- V2 особливості технології виробництва;
- V3 форма власності підприємства;
- V4 немає правильної відповіді.

Q14 Калькулювання – це:

- V1 процес визначення фінансового результату від реалізації одиниці продукції;
- V2 визначення собівартості одиниці продукції;

- V3 визначення ціни одиниці продукції;
- V4 обчислення фактичних витрат на виробництво.

Q15 Метод обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, що застосовується у виробництвах, де технологічний процес не поділяється на стадії:

- V1 позамовний метод;
- V2 попередільний метод;
- V3 попроцесний метод
- V4 нормативний метод.

Q16 Метод обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, що застосовується на індивідуальних виробництвах, – це:

- V1 позамовний метод;
- V2 попередільний метод;
- V3 попроцесний метод
- V4 нормативний метод.

Q17 Необхідно вибрати з наведеного переліку надходження, які не включаються до чистого доходу підприємства:

- V1 виручка від реалізації виконаних робіт;
- V2 суми ввізного мита;
- V3 суми завдатку під заставу;
- V4 суми податку на додану вартість.

Q18 Необхідно вибрати з наведеного переліку надходження, які не включаються до чистого доходу підприємства:

- V1 витрати на збут;
- V2 адміністративні витрати;
- V3 суми авансу в рахунок оплати виконаних робіт;
- V4 дохід (виручка) від реалізації продукції.

Q19 Необхідно вибрати з наведеного переліку надходження, які не включаються до чистого доходу підприємства:

- V1 суми акцизного збору;
- V2 суми надходжень за договорами комісії;
- V3 суми попередньої оплати продукції;
- V4 дохід (виручка) від реалізації продукції.

Q20 ВАТ «Константа» виробляє м'які меблі. Протягом звітного періоду було відвантажено дивани – 100 шт. (собівартість 1100 грн за одиницю). Ціна реалізації становила 1800 грн за одиницю. Необхідно вказати, яку суму чистого доходу від реалізації продукції має відобразити підприємство за звітний період у Звіті про фінансові результати:

V1 – 180000,00 грн;

V2 – 70000,00 грн;

V3 – 10000,00 грн;

V4 – 120000,00 грн.

Q21 Доходи включаються до складу об'єктів облікового процесу на підставі принципів:

V1 автономності;

V2 нарахування та відповідності;

V3 періодичності;

V4 безперервності.

Q22 Не визнаються доходами:

V1 суми одержаних грантів та субсидій;

V2 суми від списання кредиторської заборгованості;

V3 надходження від первинного розміщення цінних паперів;

V4 дохід (виручка) від реалізації продукції.

Q23 У бухгалтерському обліку дохід відображається в сумі:

V1 справедливої вартості отриманих активів, або тих, які підлягають одержанню;

V2 залишкової вартості отриманих активів або тих, що підлягають одержанню;

V3 яка зазначена у відповідних документах, що супроводжують надходження коштів на підприємство;

V4 яка зазначена у договорі про наміри.

Q24 Кінцевим фінансовим результатом діяльності підприємства є:

V1 чистий прибуток (збиток) звітного періоду;

V2 прибуток до оподаткування;

V3 валовий прибуток

V4 нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Q25 Валовий прибуток – це:

V1 різниця між чистим доходом і собівартістю реалізованої продукції;

V2 алгебраїчна сума прибутку від операційної діяльності, фінансової діяльності та іншої діяльності;

V3 виручка, що надходить на підприємство;

V4 виручка, що надходить на підприємство за винятком ПДВ.

Q26 Порядок використання прибутку визначає:

V1 власник підприємства;

V2 головний бухгалтер;

V3 трудовий колектив;

V4 органи контролю.

Q27 У бухгалтерському обліку операцію з реалізації продукції покупцю з відстроченням платежу буде відображено таким чином:

V1 Дебет 70 Кредит 64;

V2 Дебет 36 Кредит 70;

V3 Дебет 36 Кредит 90;

V4 Дебет 36 Кредит 26.

Q28 У бухгалтерському обліку операцію зі списання собівартості реалізованої продукції покупцю з відстроченням платежу буде відображено таким чином:

V1 Дебет 90 Кредит 70;

V2 Дебет 70 Кредит 90;

V3 Дебет 90 Кредит 26;

V4 Дебет 36 Кредит 26.

Q29 В орендодавця, для якого передача майна в операційну оренду є основним видом діяльності, дохід, одержаний у результаті орендних операцій, відображається на субрахунку:

V1 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»;

V2 713 «Дохід від операційної оренди активів»;

V3 719 «Інші доходи від операційної діяльності»;

V4 732 «Відсотки одержані».

Q30 Первинним документом для нарахування ПДВ є:

- V1 платіжне доручення;
- V2 податкова накладна;
- V3 товарно-транспортна накладна;
- V4 розрахунок бухгалтерії.

Q31 Податок, що утримується з доходів фізичних осіб та зменшує їх залишок, називається:

- V1 податок на прибуток;
- V2 прибутковий податок;
- V3 податок на додану вартість;
- V4 податок на доходи фізичних осіб.

Q32 Будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення, – це:

- V1 операційна діяльність;
- V2 звичайна діяльність;
- V3 фінансова діяльність;
- V4 інвестиційна діяльність.

Q33 Проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності і отриманням грошей та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг – це:

- V1 операційний цикл;
- V2 звітний період;
- V3 календарний рік;
- V4 податковий період.

Q34 Діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства, – це:

- V1 фінансова діяльність;
- V2 звичайна діяльність;
- V3 інвестиційна діяльність;
- V4 операційна діяльність.

Тема 7. ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ (ФІНАНСОВОЇ) ЗВІТНОСТІ

Мета практичного заняття – закріплення теоретичних знань щодо сутності поняття та принципів побудови звітності та практичних навичок їх застосування.

Основними завданнями є теоретична та практична підготовка студентів з питань: поняття і принципи побудови звітності, мета складання фінансової звітності та вимоги до звітності; класифікація звітності та її користувачі; порядок складання, подання та оприлюднення фінансової звітності; форми фінансової звітності та їх призначення.

Завдання для виконання на практичному занятті

Завдання 7.1

Дати відповідь на питання.

- 1 Поняття і принципи побудови звітності.
- 2 Мета складання фінансової звітності.
- 3 Вимоги до звітності.
- 4 Класифікація звітності та її користувачі.
- 5 Порядок складання, подання та оприлюднення фінансової звітності.
- 6 Форми фінансової звітності та їх призначення.
- 7 Бухгалтерська звітність: її значення і склад.
- 8 Склад та стисла характеристика річної бухгалтерської звітності.
- 9 Законодавча та нормативна база обліку.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 7.2

Тестові завдання

Обрати правильну відповідь (відповіді).

Q1 У статті «Основні засоби» наводиться:

V1 окремо первісна (переоцінена) вартість, сума зносу основних засобів (у дужках) та їх залишкова вартість;

V2 вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів;

V3 вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій у необоротні активи;

V4 залишкова вартість основних засобів.

Q2 Ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому, – це:

V1 активи;

V2 власний капітал;

V3 грошові кошти (гроші);

V4 позиковий капітал.

Q3 Частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань:

V1 активи;

V2 грошові кошти (гроші);

V3 власний капітал;

V4 позиковий капітал.

Q4 Готівка, кошти на рахунках у банках і депозити до запитання – це:

V1 активи;

V2 власний капітал;

V3 грошові кошти;

V4 позиковий капітал.

Q5 Бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період, – це:

V1 звіт про фінансові результати;

V2 бухгалтерська звітність;

V3 фінансова звітність;

V4 податкова звітність.

Q6 Зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками), – це:

- V1 витрати;
- V2 власний капітал;
- V3 доходи;
- V4 позиковий капітал.

Q7 Заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди, – це:

- V1 зобов'язання;
- V2 доходи;
- V3 активи;
- V4 позиковий капітал.

Q8 Збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників), – це:

- V1 активи;
- V2 витрати;
- V3 доходи;
- V4 позиковий капітал.

Q9 Датою подання фінансової звітності для підприємства вважається:

- V1 день фактичної її передачі;
- V2 у разі надсилання її поштою - дата одержання адресатом звітності, зазначена на штемпелі підприємства зв'язку, що обслуговує адресата;
- V3 у разі надсилання її поштою – дата відправлення адресатом звітності;
- V4 дата складання.

Q10 Обов'язково проведення інвентаризації активів і зобов'язань:

- V1 перед складанням річної фінансової звітності;
- V2 передачі майна державного підприємства в оренду;
- V3 перед складанням квартальної фінансової звітності;

V4 будь яка дата, що відповідає потребам власника.

Q11 Фінансова звітність складається:

V1 з балансу та звіту про фінансові результати;

V2 балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності;

V3 звіту про фінансові результати і приміток до фінансової звітності;

V4 балансу, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності.

Q12 У балансі відображаються:

V1 активи, зобов'язання та власний капітал підприємства;

V2 дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;

V3 інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду;

V4 будь-яка інформація, що відповідає потребам власника.

Q13 У звіті про рух грошових коштів наводяться такі дані:

V1 інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду;

V2 активи, зобов'язання та власний капітал підприємства;

V3 рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;

V4 інформація про зміни у складі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства протягом звітного періоду.

Q14 У звіті про власний капітал розкривається інформація:

V1 про активи, зобов'язання та власний капітал підприємства;

V2 зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду;

V3 рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;

V4 інформація про зміни у складі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства протягом звітного періоду.

Q15 У звіті про фінансові результати розкривається інформація:

V1 про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період;

V2 активи, зобов'язання та власний капітал підприємства;

V3 рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;

V4 зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Q16 Метою складання звіту про фінансові результати є:

V1 надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки та сукупний дохід підприємства за звітний період;

V2 надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату;

V3 надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період;

V4 надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Q17 У статті «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображається:

V1 дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг за вирахуванням наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів;

V2 дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг з урахуванням ПДВ;

V3 сума страхових премій (платежів, внесків) за договорами страхування;

V4 відображаються доходи, отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів.

Q18 У статті «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» відображається:

V1 собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів;

V2 дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг;

V3 валовий прибуток;

V4 виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів.

Q19 У статті «Адміністративні витрати» відображаються:

V1 податкові зобов'язання;

V2 витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції;

V3 загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства;

V4 виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів.

Q20 У статті «Витрати на збут» відображаються:

V1 загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства;

V2 податкові зобов'язання;

V3 витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів), – витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції (товарів), рекламу, доставку продукції споживачам тощо;

V4 виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів.

КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

(виконується протягом семестру (теми 4-7))

Виконуючи завдання необхідно:

1 За залишками синтетичних рахунків (таблиця 1) скласти баланс на початок звітного періоду (Форма № 1, додаток А).

2 Відкрити синтетичні (субрахунки) рахунки за даними початкового балансу, записати залишки на початок періоду.

3 Відкрити аналітичні рахунки (залишки в таблиці 1):

- до рахунка 23 «Незавершене виробництво»: 231 і 232;

- до рахунка 201 «Сировина та матеріали»: 2011 «Матеріали» та 2012 «Транспортно-заготівельні витрати»;

- до рахунка 26 «Готова продукція»: 261 «Облікова оцінка готової продукції» і 262 «Відхилення до облікової оцінки готової продукції».

4 Записати господарські операції, наведені у таблиці 2, до Журналу реєстрації господарських операцій та вказати суми, надані у таблиці 3, або здійснити необхідні розрахунки.

5 Визначити кореспонденцію рахунків за кожною господарською операцією.

6 Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

7 Виконати підрахунок оборотів і залишків за рахунками бухгалтерського обліку.

8 Скласти оборотну відомість за рахунками бухгалтерського обліку за квітень 201х року (за формою, що запропонована у таблиці 4).

9 Скласти Баланс на кінець звітного періоду (Форма № 1, додаток А), Звіт про фінансові результати за звітний період (Форма № 2, додаток Б) відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1.

Вихідні дані

Дані щодо залишків за синтетичними рахунками на 1 квітня 201х року наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Залишки за синтетичними рахунками та субрахунками підприємства грн

Номер субрахунка	Порядковий номер студента в журналі								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	702000	1416000	1350000	672000	936000	1087500	1600380	1414980	1860480
13	77952	158688	156600	89088	108576	126150	169907,5	141521,7	189367,7
2011	202878	409224	390150	194208	270504	314287,5	462509,8	408929,2	537678,7
2012 (ТЗВ)	4547,79	9173,32	8745,75	4353,44	6063,72	7045,19	10367,8	9166,15	12052,81
203	60372	121776	116100	57792	80496	93525	137632,7	121688,3	160001,3
231 (X)	83070	16756	15975	7952	11076	12868,5	18937,3	16749,3	22015,8
232 (Y)	66690	13520	12825	6384	8892	10331,5	15203,1	13442,1	17674,6
261 (обл.)	116532	235056	224100	111552	255376	180525	265663,1	234886,7	308839,7
262 (відх.)	-2457	-4956	-4725	-2352	-3276	3806,25	5601,33	4952,43	-6511,68
301	53,82	108,56	103,5	51,56	71,78	83,37	122,62	108,47	142,61
311	225237,25	460259	438806,3	212279	304239	353482,9	504880,8	320492,9	114387,5
361	9409,14	51147,12	38094,5	39256	12545,5	114576,1	21450,43	118965,5	224936,6
377	6435	12980	12375	6184	8580	9968,75	14670,15	12970,65	17054,4
40	720000	796500	1086400	500000	1000000	1195000	1690000	1500000	1935200
441	318080	647520	639000	234520	226936	87275,06	393300,8	509446,2	472707,2
443	100800	103232	202500	115200	140400	163125	219708	193347	244872
47	21280	43320	42750	24320	29640	34437,5	46382,8	40817,7	51695,2
601	87920	689000	176500	100480	142460	342500	290000	160000	213500
631	39200	79800	78750	196356	54600	63437,5	95442	75190,5	95316
641	2800	5700	5625	3200	39288	4531,25	6103	5370,75	6802
65	7616	15504	15300	8704	10608	12325	16600,16	1608,44	18501,44
661	88480	180120	177750	25632	123240	134387,5	95580,81	19715,7	14943,2
685	10640	21660	21375,05	12160	14820	17218,75	23191,4	20408,85	25847,6

Таблиця 2 – Зміст господарських подій за квітень 201х року

Господарські події	Сума, грн (обирається з таблиці 3 згідно з варіантом – перша літера прізвища студента)
1	2
1 Отримано на склад матеріали від постачальника (з ПДВ)	
2 Отримані акти транспортних організацій за доставку матеріалів (з ПДВ)	
3 Відпущено зі складу у виробництво матеріали за обліковими цінами:	
а) на виробництво продукції Х	
б) на виробництво продукції Y	
в) на адміністративні потреби	
г) на пакування продукції	
4 Списани ТЗВ, що належать до відпущених зі складу матеріалів	
5 Отримана на поточний рахунок інша поточна дебіторська заборгованість	
6 Отримано рахунок та перераховано з поточного рахунка за оренду складу готової продукції (з ПДВ)	
7 Нараховано заробітну плату:	
а) робітникам з виробництва продукції Х	
б) робітникам з виробництва продукції Y	
в) персоналу адміністрації	
г) робітникам складу готової продукції	
8 Здійснено нарахування оплати робітникам за час відпустки:	
а) з виробництва продукції Х	
б) з виробництва продукції Y	
9 Виконано нарахування ЕСВ	
10 Виконано утримання з заробітної плати та відпускних:	
а) ЕСВ	
б) ПДФО	
в) за виконавчими листами	

Продовження таблиці 2

1	2
11 Складено розрахунок амортизаційних відрахувань (таблиця 3):	
а) з виробничого обладнання, що використовується на виробництві продукції Х	
б) виробничого обладнання, що використовується на виробництві продукції Y	
в) будівлі та обладнання адміністрації	
г) будівлі складу готової продукції	
<p>* Частка виробничого обладнання, що використовується на виробництві складає: продукції Х – 43 %, продукції Y – 33 % від загальної вартості основних засобів. Частка основних засобів, що використовується для адміністративних потреб, складає 17 %, а решта основних засобів – будівля складу готової продукції. При розрахунку амортизації основних засобів використовується прямолінійний метод. Амортизація нараховується прямолінійним методом.</p> <p>Середній очікуваний термін корисного використання об'єктів основних засобів, що використовуються: у виробничому процесі – 10 років; для адміністративних потреб – 15 років; для збуту – 20 років</p>	
12 Нараховане іншим кредиторам та сплачено з поточного рахунка витрати загальногосподарського призначення (без ПДВ)	
13 Випущено та оприбутковано до складу готову продукцію за обліковою вартістю:	
а) продукція Х	
б) продукція Y	
14 Відхилення фактичної виробничої собівартості від облікової оцінки складо:	
а) продукція Х	
б) продукція Y	
Витрати незавершеного виробництва на кінець місяця:	
а) продукція Х	
б) продукція Y	
15 Відвантажена покупцям готова продукція:	
а) за відпускними цінами (з ПДВ)	
б) відображено податкове зобов'язання з ПДВ	
в) облікова вартість:	
ва) продукція Х	
вб) продукція Y	
г) списано відхилення фактичної собівартості від облікової вартості	
16 Закрито рахунки з обліку витрат та доходів	
17 Визначено фінансовий результат, нараховано податок на прибуток (згідно з чинним законодавством) і визначено чистий прибуток	

Продовження таблиці 2

1	2
18 Отримано з поточного рахунка в касу для виплати заробітної плати	
19 Перераховано з поточного рахунка:	
а) податок на прибуток	
б) ПДФО	
в) ЕСВ	
г) ПДВ	
20 Отримано на точний рахунок заборгованість покупця за відвантажену продукцію (господарська подія 15)	
21 З поточного рахунка погашено короткострокову позику банку	
22 Виплачено з каси заробітну плату та відпускні (сума, що була отримана у касу, виплачена повністю)	

Таблиця 3 – Суми господарських операцій за квітень 201х року

Порядковий номер господарської операції за завданням	Перша літера прізвища студента								
	А,Б,В	Г,Д,Е,Є	Ж,З,І	К,Л,М	Н,О,П	Р,С,Т	У,Ф,Х	Ц,Ч,Ш,Щ	Ю,Я
1	181920,0	363840,0	272880,0	145536,0	236496,0	263784,0	309264,0	382032,0	345648,0
2	5086,00	10172,0	7629,00	4068,80	6611,80	7374,70	8646,20	10680,60	9663,40
3 а	79200,00	158400,00	118800,0	63360,0	102960,0	114840,0	134640,0	166320,0	150480,0
б	68000,00	136000,00	102000,0	54400,00	88400,00	98600,00	115600,00	142800,00	129200,00
в	400,00	800,00	600,00	320,00	520,00	580,00	680,00	840,00	760,00
г	200,00	400,00	300,00	160,00	260,00	290,00	340,00	420,00	380,00
5	3200,00	6400,00	4800,00	2560,00	4160,00	4640,00	5440,00	6720,00	6080,00
6	612,00	1224,00	918,00	489,60	795,60	887,40	1040,40	1285,20	1162,80
7 а	32000,00	64000,00	48000,00	25600,00	41600,00	46400,00	54400,00	67200,00	60800,00
б	35000,00	70000,00	52500,00	28000,00	45500,00	50750,00	59500,00	73500,00	66500,00
в	12100,00	24200,00	18150,00	9680,00	15730,00	17545,00	20570,00	25410,00	22990,00
г	1400,00	2800,00	2100,00	1120,00	1820,00	2030,00	2380,00	2940,00	2660,00
8 а	1600,00	3200,00	2400,00	1280,00	2080,00	2320,00	2720,00	3360,00	3040,00
б	1750,00	3500,00	2625,00	1400,00	2275,00	2537,50	2975,00	3675,00	3325,00
10 а	11640,30	23280,50	17460,45	9312,24	15132,39	16878,44	19788,51	24444,63	22116,57
б	2898,00	5796,00	4347,00	2318,40	3767,40	4202,10	4926,60	6085,80	5506,20
в	300,00	600,00	450,00	240,00	390,00	435,00	510,00	630,00	570,00
12	1070,00	1140,00	1105,00	2356,00	1491,00	1101,50	1119,00	1147,00	1133,00
13 а	157275,0	254550,00	165912,5	115820,0	144457,5	158048,8	227367,50	270277,70	269822,50
б	141725,0	273450,00	182587,5	113380,0	134242,5	175501,3	200932,50	257622,50	199277,50
14 в а	63201,00	9550,00	31664,00	3822,00	22108,00	29252,00	11192,00	13296,00	30774,00
14 в б	52252,00	2800,00	2160,00	1152,00	18720,00	20880,00	24480,00	9240,00	27360,00
15 а	477760,00	955520,00	716640,00	382208,00	621028,00	692752,00	812192,00	901600,00	982400,00
в а	144000,00	288000,00	216000,00	115200,00	187200,00	202800,00	244800,00	318715,00	297885,00
в б	96000,00	192000,00	144000,00	78600,00	124800,00	139200,00	163200,00	163200,00	188000,00
18	90000,00	190000,00	200000,00	75000,00	150000,00	150000,00	190000,00	140000,00	135000,00
21	38000,00	76000,00	57000,00	30400,00	49400,00	55100,00	64600,00	79800,00	7200,00

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Практична робота виконується чотирма етапами.

Перший етап

На першому етапі необхідно за залишками синтетичних рахунків (таблиця 1) скласти баланс на початок звітного періоду за формою, яку наведено у додатку А та відкрити синтетичні та аналітичні рахунки: записати залишки на початок періоду.

Методика складання балансу підприємства (Форма № 1)

Зміст і форма звіту про фінансові результати передбачені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1.

Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Зовні баланс являє собою таблицю, яка складається з двох частин. Ліва частина називається активом, права – пасивом. Ліва частина характеризує активи, тобто все майно підприємства, а в правій частині відображаються джерела виникнення майна: власний капітал і зобов'язання перед фізичними і юридичними особами. Найважливіша особливість балансу – рівність підсумків правої та лівої частин, тобто рівність активу і пасиву.

Підсумок активу і пасиву балансу називається валютою балансу, яка характеризує величину майна підприємства на певну дату.

Кожна частина балансу складається зі статей.

Стаття балансу – це згрупований і узагальнений вид активів, зобов'язань чи власного капіталу.

Статті балансу групуються у розділи, позначені римськими цифрами.

При складанні бухгалтерського балансу необхідно врахувати, що:

- залишкова вартість нематеріальних активів визначається як різниця між первинною вартістю та зносом нематеріальних активів;
- залишкова вартість основних засобів визначається як різниця між первісною вартістю та зносом основних засобів;

- до підсумку активів балансу включається тільки залишкова вартість, тому що саме вона визнається активом. Первинна вартість та знос не входять до підсумку, а тільки використовуються для розрахунків залишкових вартостей;

- у статті «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» І розділу пасиву відображається сума прибутку або сума непокритого збитку. Сума збитку подається в балансі в дужках та віднімається при визначенні підсумку власного капіталу.

Відкриття синтетичних та аналітичних рахунків

Використовуючи дані початкового балансу, відкрити синтетичні рахунки: записати залишки на початок періоду. Спрощена форма бухгалтерського рахунка може бути Т-подібною (рисунок 1) або у табличному виразі (рисунок 2).

Рахунок № 10 «Основні засоби»		
(найменування рахунка)		
Дебет		Кредит
Сальдо 01.04.1х		
Оборот Д-т		Оборот К-т
Сальдо на 30.04.1х		

Рисунок 1 – Рахунок бухгалтерського обліку (Т-подібний)

	Сума, грн	
	Дебет	Кредит
Залишок на 1 квітня 201х р.		
Операції:		
Оборот за квітень		
Залишок на 1 травня 201х р.		

Рисунок 2 – Рахунок бухгалтерського обліку (табличний)

Також, на цьому етапі необхідно за обраною формою рахунка (рисунки 1 або 2) відкрити аналітичні рахунки до рахунків:

- 23 «Незавершене виробництво»: 231 і 232;
- 201 «Сировина та матеріали»: 2011 та 2012 «Транспортно-заготівельні витрати»;
- 26 «Готова продукція»: 261 «Облікова оцінка готової продукції» і 262 «Відхилення до облікової оцінки готової продукції».

Залишки за вказаними аналітичними рахунками наведено в таблиці 2.

Другий етап

На другому етапі виконання практичної роботи необхідно записати господарські операції, що наведено у таблиці 3, до Журналу реєстрації господарських операцій та вказати суми, надані у таблиці 4.

Форму Журналу реєстрації господарських операцій подано у таблиці 4.

Таблиця 4 – Господарські операції підприємства за квітень 201х року

Зміст операції	Сума, грн	Кореспонденція рахунків (код і назва)	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4

Надалі необхідно визначити кореспонденцію рахунків відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 зі змінами та доповненнями.

Визначення кореспонденції рахунків

Складаючи кореспонденцію рахунків до господарських операцій, необхідно мати на увазі, що в активних рахунках збільшення господарських засобів відображається по дебету, а зменшення – по кредиту. В пасивних – збільшення джерел

утворення коштів записується по кредиту, а зменшення – по дебету.

При визначенні кореспонденції рахунків застосовується спосіб подвійного запису, суть якого в тому, що кожна господарська операція відображається не менш ніж за двома рахунками в однаковій сумі: в одному рахунку – по дебету, в іншому – по кредиту.

Складаючи кореспонденцію рахунків, необхідно відповісти на такі запитання:

1 Зміну яких об'єктів бухгалтерського обліку викликає ця господарська операція?

Відповідь на це запитання дає змогу визначити назви кореспондуючих рахунків.

2 Яким є вид кожного з кореспондуючих рахунків (активний чи пасивний)?

3 Яким є характер змін за кожним об'єктом обліку (збільшення чи зменшення)?

Відповіді на друге і третє запитання дають можливість визначити, дебетується чи кредитується рахунок, на якому відображається відповідний об'єкт.

Наприклад, визначимо кореспонденцію рахунків на таку господарську операцію: «Отримані від постачальника та оприбутковані матеріали на суму 2000,00 грн».

Така господарська операція стосується двох об'єктів бухгалтерського обліку: розрахунки з постачальниками та матеріали.

Наведені об'єкти відображаються відповідно на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» і на рахунку 20 «Виробничі запаси», субрахунок 201 «Сировина та матеріали».

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» – активно-пасивний, на ньому враховуються розрахунки з постачальниками та підрядниками за отримані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, послуги. По кредиту рахунка 63 відображається заборгованість за отримані товарно-матеріальні цінності, послуги, по дебету – погашення заборгованості. Збільшення заборгованості відобразиться по кредиту рахунка.

Субрахунок 201 «Сировина і матеріали» – активний. По дебету цього субрахунка відображається надходження сировини і

матеріалів, по кредиту – витрати на виробництво, списання та ін. Збільшення по активному рахунку відображається по дебету.

Узагальнюючи висновки, маємо таку кореспонденцію рахунків:

Дебет субрахунка 201 «Сировина і матеріали» 2000,00

Кредит рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» 2000,00

Тобто за дебетом субрахунка 201 «Сировина і матеріали» і кредитом рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» відображаємо суму 2000,00 грн.

Визначення сум до окремих операцій

В операціях 1, 2 та 12 необхідно визначити суму ПДВ за діючою ставкою в Україні.

Операція 9 передбачає визначення суми єдиного соціального внеску, який нараховується на фонд оплати праці.

В операції 10 необхідно також виконати розрахунок податку на доходи фізичних осіб.

До операції 4 необхідно визначити суми ТЗВ, що належать до дебету рахунків витрат. Тобто суму накопиченого ТЗВ необхідно розподілити за матеріалами, що використовуються підприємством, і тими, що залишаються на складі, пропорційно вартості всіх матеріалів за допомогою коефіцієнта розподілу:

$$K = \text{ТЗВ}_{\text{розподілу}} / \text{Б}_{\text{розподілу}};$$

де К – коефіцієнт розподілу;

ТЗВ_{розподілу} – сума ТЗВ, яка підлягає розподілу;

Б_{розподілу} – база, відповідно до якої виконується розподіл ТЗВ (наприклад, вартість матеріалів).

Надалі необхідно визначити суму ТЗВ, яка відноситься до матеріалів, що використовуються:

$$\text{ТЗВ}_x = K \times M_x;$$

$$\text{ТЗВ}_y = K \times M_y;$$

$$\text{ТЗВ}_a = K \times M_a;$$

$$\text{ТЗВ}_z = K \times M_z;$$

де $TЗВ_x$ – сума ТЗВ, що розподілена та відноситься до використаних матеріалів на виготовлення продукції X;

$TЗВ_y$ – сума ТЗВ, що розподілена та відноситься до використаних матеріалів на виготовлення продукції Y;

$TЗВ_a$ – сума ТЗВ, що розподілена та відноситься до використаних матеріалів на адміністративні потреби;

$TЗВ_з$ – сума ТЗВ, що розподілена та відноситься до використаних матеріалів на збут продукції;

K – коефіцієнт розподілу;

M_x – вартість матеріалів, що використовуються на виготовлення продукції X;

M_y – вартість матеріалів, що використовуються на виготовлення продукції Y;

M_a – вартість матеріалів, що використовуються на адміністративні потреби;

$M_з$ – вартість матеріалів, що використовуються на збут продукції.

При списанні ТЗВ складається відомість розподілу між об'єктами обліку за формою, поданою в таблиці 5.

Таблиця 5 – Розподіл ТЗВ між об'єктами обліку за квітень 201х року

Об'єкти обліку	Вартість використаних матеріалів, грн	Коефіцієнт розподілу	Сума розподілених ТЗВ, грн (кредит рахунка 2012)
Виробництво X			
Виробництво Y			
Адміністративні витрати			
Витрати на збут			
Разом		x	

Розрахунок амортизаційних відрахувань основних засобів (операція 11) здійснюється у таблиці 6.

Таблиця 6 – Розрахунок амортизаційних відрахувань та розподіл за об'єктами обліку за квітень 201х року

Об'єкти обліку	Первісна вартість основних засобів	Знос основних засобів	Залишкова вартість основних засобів	Розрахунок	Сума амортизаційних відрахувань за квітень 201х року, грн
Виробництво продукції Х					
Виробництво продукції Y					
Адміністративні витрати					
Витрати на збут					

Процес виробництва завершується визначенням фактичної собівартості виробленої продукції, що має велике значення для визначення фактичних фінансових результатів діяльності підприємства.

Важливим етапом визначення собівартості продукції є розмежування між готовою (виробленою) продукцією та незавершеним виробництвом. Розподіл витрат на практиці здійснюється інвентарним методом, при якому для кожного об'єкта, який перебуває у незавершеному виробництві, встановлюється відсоток готовності, а оцінюють об'єкт, виходячи з планової собівартості та її структури. Порівнюючи фактичну собівартість з плановою, визначають суму відхилень.

Наприклад: планова собівартість – 28500,00 грн, а фактична собівартість – 26859,30 грн (дебетовий оборот рахунка 23).

Таким чином, визначаємо, що собівартість слід зменшити на (26859,30 - 28500,00) - 1640,70 грн та відобразити від'ємне число.

У бухгалтерському обліку суму за такою операцією відображають способом «сторно» за дебетом рахунка 26 «Готова продукція» та кредитом 23 «Виробництво».

Зверніть увагу та те, що за дебетом рахунка 23 відображаються матеріальні, трудові та інші витрати, що складають основу продукції, тобто ті витрати, які можуть бути віднесені безпосередньо на собівартість продукції, що виготовляється. Інші витрати – це витрати звітного періоду, що

необхідно акумулювати на відповідних до їх напрямку рахунках (наприклад 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 98 «Податок на прибуток» тощо). Рахунки 9-го класу Плану рахунків (витрати звітного періоду) наприкінці звітного періоду підлягають закриттю: підрахований оборот за дебетом списується за допомогою кореспонденції рахунків Д-т 79 «Фінансові результати» К-т рахунки 9-го класу.

Розрахунок фінансового результату (рахунок 79 «Фінансові результати» – операції 16, 17) виконайте у розрахунковій таблиці 7.

Таблиця 7 – Розрахунок фінансового результату реалізації готової продукції (субрахунок 791)

Номер операції	Статті витрат	Сума, грн
	Списано дохід на фінансові результати	
	Списано собівартість реалізованої продукції	
	Списані адміністративні витрати	
	Списані витрати на збут	
	Податок на прибуток відображено у фінансових результатах	
	Фінансовий результат (+ прибуток, - збиток)	

Студент повинен усвідомити економічну суть кожної господарської операції і вміти дати пояснення щодо кожної кореспонденції рахунків.

Третій етап

Кожну господарську операцію з таблиці 4 необхідно відобразити на рахунках схематичної форми (рисунок 1 або 2), вказавши її номер з таблиці 2 та суму (графі 2 таблиці 4).

Відкрийте також рахунки, за якими залишків на початок періоду не було, але на них відображаються господарські операції, які відбувалися у звітному періоді (наприклад, рахунки 701, 901, 92, 93, 98, 79 тощо).

Після запису по рахунках усіх господарських операцій необхідно підрахувати за кожним рахунком підсумки: обороти та сальдо. Кожен рахунок має два обороти: дебетовий та

кредитовий, які розраховуються як сума операцій, наведених у відповідній стороні рахунка.

Кінцеве сальдо рахунка визначається за такими формулами:

- в активних рахунках

$$Ск = Сп + Од - Ок;$$

- у пасивних рахунках

$$Ск = Сп + Ок - Од,$$

де Сп – сальдо початкове (на початок облікового періоду);

Ск – сальдо кінцеве (на кінець облікового періоду);

Од – оборот по дебету рахунка;

Ок – оборот по кредиту рахунка.

Записи господарських операцій можуть бути виконані за формами рахунків бухгалтерського обліку, що наведені на рисунках 3, 4.

Рахунок № 10 «Основні засоби»
(найменування рахунка)

	Сума, грн	
	Дебет	Кредит
Залишок на 1 квітня 201х р.	400	
Операції:		
№ 1	1200	
№ 5		800
№ 4		150
Оборот за квітень	1200	950
Залишок на 1 травня 201х р.	650	

Рисунок 3 – Рахунок бухгалтерського обліку (табличний)

Рахунок № 10 «Основні засоби»
(найменування рахунка)

Дебет		Кредит	
Сальдо 01.04.1х	400,00		
№ 1	1200,00	№ 5	800,00
		№ 4	150,00
Оборот Д-т	1200,00	Оборот К-т	950,00
Сальдо на 30.04.1х	650,00		

Рисунок 4 – Рахунок бухгалтерського обліку (Т-подібний)

Четвертий етап

На четвертому етапі необхідне проведення контролю ведення поточного бухгалтерського обліку. Для цього підсумки бухгалтерських рахунків узагальнюються в оборотній відомості (таблиця 8).

Для складання оборотної відомості (таблиця 8) використовуйте вихідні дані на початок звітної періоду, дебетові й кредитові обороти на рахунках за звітний період та сальдо за рахунками на кінець звітної періоду.

Ознакою правильності складання є наявність в оборотній відомості трьох пар рівних підсумків:

- а) початкових дебетових та кредитових сальдо;
- б) оборотів по дебету та кредиту всіх рахунків;
- в) кінцевих дебетових та кредитових сальдо.

Таблиця 8 – Оборотна відомість за рахунками підприємства за квітень 201х року

Шифр рахунка	Назва рахунка	Початкове сальдо		Оборот		Кінцеве сальдо	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Разом							

Рівність першої й третьої пар підсумків пояснюється тотожністю сум господарських засобів та джерел їх формування. Рівність оборотів впливає з суті подвійного запису.

Для складання балансу (додаток А) використовують сальдо по рахунках на кінець звітного періоду або оборотну відомість. Дебетові залишки (сальдо) рахунків відображаються в активі балансу, кредитові залишки (сальдо) рахунків - у пасиві. Ознакою правильності складання балансу є балансова рівновага, тобто актив балансу має дорівнювати пасиву балансу.

Складання звіту про фінансові результати діяльності підприємства (Форма № 2)

Зміст і форма звіту про фінансові результати передбачені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку № 3. Форма звіту про фінансові результати наведена у додатку Б.

Чистий дохід від реалізації продукції розраховується як різниця між доходом (виручкою) від реалізації продукції та сумою ПДВ.

Валовий прибуток (збиток), який відображається у звіті, розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції і собівартістю реалізованої продукції.

Фінансові результати від операційної діяльності розраховуються як різниця між операційними доходами і операційними витратами.

Податок на прибуток від звичайної діяльності складає відсоток від суми прибутку (згідно з Податковим кодексом України), одержаного від звичайної діяльності.

Фінансові результати від звичайної діяльності розраховуються як різниця між фінансовими результатами від звичайної діяльності до оподаткування та сумою нарахованого податку на прибуток

Якщо у звітному періоді було зазнано збитку, то його сума дублюється, тобто податок на прибуток не розраховується.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: закон України від 16.07.99 № 996-XIV, редакція від 01.01.2018. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 Загальні вимоги до фінансової звітності [Електронний ресурс] : положення Мінфіну України від 31.01.99 № 87. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99>.

3 План рахунків активів, зобов'язань, капіталу і господарських операцій підприємств і організацій України [Електронний ресурс] : наказ Мінфіну України від 30.11.99 № 291, зі змінами від 09.12.2011 № 1591. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.

4 Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : закон України від 02.12.2010 № 2755-IV, зі змінами та доповненнями. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

5 Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : навч. посібник / Г. О. Партин та ін. – Львів : Магнолія Плюс, 2006. – 240 с.

6 Лишиленко, О. В. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : навч. посібник / О. В. Лишиленко. – Київ : Центр учбової літератури, 2005. – 528 с.

7 Сук, Л. К. Фінансовий облік [Текст] : навч. посібник для дистанц. навч. студ. ВНЗ / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – Київ : Університет «Україна», 2007. – 453 с.

8 Ткаченко, Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність [Текст] : підручник / Н. М. Ткаченко. – 3-тє вид., доп. і перероб. – Київ : Алерта, 2008. – 925 с.

9 Швець, В. Г. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : навч. посібник / В. Г. Швець. – Київ : Знання-Прес, 2004. – 447 с.

10 Шевчук, Л. І. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : навч. посібник / Л. І. Шевчук, Н. Д. Погребняк, О. В. Зінкевич. – Рівне : РДТУ, 2001. – 314 с.

11 Чебанова, Н. В. Фінансовий облік [Текст] : підручник / Н. В. Чебанова, Т. І. Єфіменко. – Київ : Вид. центр «Академія», 2007. – 704 с.

12 Фінансовий облік [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко, І. Ю. Кравченко, Г. А. Ямборко. – Київ : Лібра, 2005. – 976 с.

ДОДАТОК А

Додаток 1

до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку

1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство _____	за ЄДРПОУ	01
Територія _____	за КОАТУУ	
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності _____	за КВЕД	
Середня кількість працівників ¹ _____		
Адреса, телефон _____		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на _____ 20__ р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		

Продовження додатка А

у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		
	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
Пасив			
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900		

Керівник

Головний бухгалтер

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ДОДАТОК Б

Підприємство _____ _____ (найменування)	Дата (рік, місяць, число) _____ за ЄДРПОУ _____	КОДИ 01 _____
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за _____ 20__ р. Форма № 2 Код за ДКУД 1801003		

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	()	()
Валовий: прибуток	2090		
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130	()	()
Витрати на збут	2150	()	()
Інші операційні витрати	2180	()	()
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
збиток	2355	()	()

Продовження додатка Б

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500		
Витрати на оплату праці	2505		
Відрахування на соціальні заходи	2510		
Амортизація	2515		
Інші операційні витрати	2520		
Разом	2550		

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер